

ЖИВОТ
СО ПРЕДИЗВИЦИ

Живот со предизвици
да ги спасите уедно!

JETA
ME SFIDA

Jeta vede makedon
te ja tretirame si makedon

LIFE
CHALLENGES

Life is a puzzle,
collect it.

Живот со Предизвици / Jeta me Sfida / Life With Challenges

Етички код во релации со фармацевтската индустрија

*Превземен и адаптиран од Европската Гоше Алијанса

Вовед

Здружението на граѓани за ретки болести ЖИВОТ СО ПРЕДИЗВИЦИ Битола е непрофитна, невладина организација која ги застапува правата на пациентите со ретки болести.

Визијата на нашата организација е постигнување на најдобар можен квалитет на живот на пациентите и семејствата со ретки болести преку најдобри можни и достапни социјални и здравствени услуги. За да ја оствариме визијата започнавме со активности за подигнување на јавната и институционалната свест со кои продолжуваме секоја година, постигнувајќи огромна поддршка при застапување и лобирање за правата на оваа група на пациенти и семејства. Нашата мисија е креирање на решенија и политики и спроведување на активности за подобрување на квалитетот на живот на пациентите и семејствата со ретки болести.

Членството во здружението е бесплатно и членови се семејства, пациенти и волонтери кои ја поддржуваат нашата работа.

Основни цели на здружението се:

- Заштита на правата на луѓето со ретки болести;
- Потпомагање, обединување, насочување и информирање на луѓето со ретки болести и нивно адаптирање кон општеството.
- Потпомагање на професионален развој и квалификации на докторите во областа поврзана со профилактиката, дијагностигата, лечењето и рехабилитацијата на ретките болести.
- Запознавање на општеството со особините на заболувањата, профилактиката, дијагнозата, лечењето и рехабилитацијата на ретките болести, со физиолошките и психолошките последици од нив.
- Насочување, потпомагање и развој за истражување на ретките болести во Македонија и странство.
- Создавање на контакти со слични организации во Македонија и странство.
- Создавање и одржување на контакти и дијалог меѓу здружението и раководните органи и инситуции во Република Македонија, однос кон ретките болести (Министерство за Здравство, Министерство за труд и социјална политика).
- Превземање на мерки и за надминување на емоционалните последици од болестите.
- Професионални преквалификации и социјална рехабилитација на луѓето со ретки болести.
- Обезбедување на средства за лечење и потпомагање на болните одретки болести во Р. Македонија и странство.

**ЖИВОТ
ПРЕДИЗВИЦИ**
*Животот е чудесен,
да го спомогнеш уедно!*

**JETA
me
SFIDA**
*Jeta ede makedon
te kretajme se uedno.*

**LIFE
CHALLENGES**
*Life is a puzzle,
collect it.*

Живот со Предизвици / Jeta me Sfida / Life With Challenges

Здружението на граѓани своите цели ги остварува на следниот начин:

- Потпомагање и дејство за одржување на комуникација меѓу луѓето со ретки болести и државните институции.
- Запознавање на општеството со проблемите на луѓето со ретки болести.
- Потпомагање на социјалната рехабилитација и професионална ориентација на луѓето со ретки болести.
- Организирање и помагање на реализација на истражувачки проекти во областа на лечењето на ретки болести.
- Организација и помагање во обучување на специјалисти во истражување и лечење на ретките болести во Р. Македонија и странство.
- Дејствување на специјализирани државни и медицински органи и организации за создавање и функционирање на лаборатории, кабинети и центри за лечење и истражување на ретки болести.
- Организирање на научни средби, симпозиуми, конгреси, конференции, спонзорирање на издавачка дејност о областа на профилактиката, дијагнозирањето, лечењето и рехабилитацијата на ретките болести.
- Создавање на меѓународни контакти за разработување, за работа и специјализација на Македонски лекари во странство за лечење на болни од ретки болести.
- Поддршка на истражувачки, образовни и други институции, чија дејност е поврзана со целите на Здружението на луѓе со ретки болести.
- Организирање на постојани или привремени информациони центри во Р.М. и во странство
- Организирање на конференции и работни сесии;
- Организирање на концерти, изложби и други културни собири;
- Распространување на статии и други материјали со научен карактер, поврзани со основните цело на Здружението
- Поддржување на контакти со стручни специјализирани информациони центри за ретки болести, документација на обем на информации, односно видови на ретки болести и лица кои страдаат од такви болести.

Живот со предизвици препознава дека:

- Здруженијата на граѓани, здруженијата на пациенти, како јавни невладини, непрофитни организации може да зависат од волонтерски труд за да ги одржуваат секојдневните административни работи и активности и може да се финансираат од јавни или приватни фондови, од членарина, донацији, корпоративни спонзорство, вклучувајќи ја и фармацевтската индустрија.
- Фармацевтските компании се ангажирани во истражување, развој и маркетинг на производи кои имаат за цел да третираат ретки болести и да помогнат во контрола и менаџмент на ретки болести, и затоа се природен соработник и партнери.

ЖИВОТ
ПРЕДИЗВИЦИ

Живот со предизвици
да го стапаме најдобри

JETA
me
SFIDA

Jeta ede mojki,
te katergine si malki.

LIFE
CHALLEN^{GE}GES

Life is a puzzle,
collect it.

Живот со Предизвици / Jeta me Sfida / Life With Challenges

Ни дијалог и соработка со фармацевтската индустрија може да ги промовираме најгите цели, заеднички работејќи да го постигнеме најдобриот можен квалитет на живот на пациентите со ретки болести.

Цел на овој етички код

Целта на овој етички код е да осигура етичка, кредеабилна и транспарентна соработка помеѓу Живот со предизвици, членовите, и фармацевтската индустрија. Етичкиот код е изработен врз основа на постоечкиот код на практика за релации меѓу фармацевтската индустрија и пациентските организации на Европската Федерација на Фармацевтски Индустриски Асоцијации (*Code of Practice on Relationships between the Pharmaceutical Industry and Patient Organizations*¹). Исто така земени се во предвид и насоките за интеракција со комерцијални ентитети за постигнување на здравствени цели на Светската Здравствена Организација (*World Health Organization's Guidelines on Interaction with Commercial Enterprises to Achieve Health Outcomes, EB107/20*²), и исто така и (*Interaction PVO Standards (pertaining to Pharmaceuticals and Medical Resources)*)³.

Здружението Живот со предизвици и фармацевтските компании како и други организации ширум светот имаат во предвид дека е доста важно да се одржи индивидуалниот интегритет кога се соработува на активности и проекти за доброто на пациентите. Затоа сите типови на соработка меѓу нив треба да се соодветно регулирани не само со правила и закони, туку и соодветно со добро управување. Затоа го вклучуваме и овој документ кој дефинира најдобри практики на соработка.

Во развој на односи со фармацевстки компании за унапредување на мисијата на здружнието и подобрување на квалитет на живот на членовите, мора да се утврди дали постои конфликт на интерес за да се зачува репутацијата и интегритетот на здружението.

Живот со предизвици се посветува на работа во склоп на овој код при соработка со фармацевтската индустрија. Очекуваме и тие да го почитуваат овој код на практика кога работат со нас.

Принципи на кодот

- Живот со предизвици нема да покажува пристрасност кон одредени лекови и препарати.
- Фармацевтската индустрија нема да бара промоција на одредени лекови и препарати.
- Сите партнерства се базираат на взајемна почит, каде секој партнер има еднаква вредност.
- Целите и проектите мора да се транспарентни. Финансиска и нефинансиска помош обезбедена од фармацевтската индустрија ќе биде секогаш јасно објавена.
- Живот со предизвици охрабрува финансирање од повеќе иззвори.

Живот со Предизвици / Jeta me Sfida / Life With Challenges

Начин на соработка меѓу Живот со предизвици и фармацевтски компании:

Секоја соработка мора да биде структурирана и да осигура и консолидира интегритет, кредитабилитет и континуиран успех, со додадена вредност за партнерите.

Соработка мора да биде во сооднос со:

- Релевантни национални закони и регулативи
- Кодот на практика и внатрешни насоки на фармацевтската компанија

Соработката исто така треба да има специфични цели и да ги пресретне следните основни критериуми:

- Релацијата да придонесе кон подобрување на здравје и квалитет на живот на пациенти со ретки болести и/или нивната кариера
- Условите мора да се јасни во напишани договори каде стои износ на финансиски или нефинансиски придонес и очекувањата на двете страни

Критериум за евалуација мора да е развиен и да се користи за проценка на овие договори и соработка вклучувајќи: слика во јавноста, финансиска стабилност и интегритет на компанијата. Живот со предизвици ќе развие и одржува напишани процедури и политики за евалуирање на потенцијални донации на фармацевтски компании за да се осигура дека се во сооднос со легални, културни и етички критериуми.

Прифаќање на донации/ финансиска поддршка

Сите донации и финансиска поддршка мора дас е користат во сооднос со мисијата, целта и програмските цели на пациентската организација и за бенефит на пациентите со ретки болести без предрасуди во однос на раса,екс, класа, политичка или религиозна афилијација. Средствата не треба да се бараат и прифаќаат од фармацевтски компании кои имаат директен комерцијален интерес од резултатите на проектот кон кој придонесуваат.

Пишани договори

Кога фармацевтските компании обезбедуваат финансиска помош, значителна индиректна поддршка и/или значителна нефинансиска поддршка, за било која причина, треба да постои договор. Мора да стои сумата на финансирање и целта за која се наменети средствата. Исто така мора да е вклучен опис на значителна индиректна поддршка (како донација на агенција за односи со јавност – време и начин на вклученост на истата) и значителна нефинансиска поддршка. Живот со предизвици одржува документација во однос на донациите.

Транспарентност: признание за донации и спонзорства

Живот со предизвици мора јавно да објави листа на фармацевтски компании кои обезбедуваат финансиска поддршка и/или значителна индиректна и нефинансиска поддршка. Треба да се вклучи краток опис на поддршката и да се обновува еднаш годишно. Основен и вообичаен пристап за признание на поддршка е да се вклучи во документацијата поврзана со активноста и со постирање на признание за поддршка на веб страната на здружението.

Живот со Предизвици / Jeta me Sfida / Life With Challenges

Насоки за индивидуална компензација

Има неколку ситуации каде индустриската може да понуди хонорар кон дел од вработените или волонтерите во организацијата:

- Учество на состанок или конференција организирана од компанијата
- Учество на состанок или конференција организирана од трета страна
- Преглед на материјали, флаери, протоколи кои се на компанијата
- Консултација во однос на политики, советодавни комитети и слично

Ова е сегашна практика за здравствените работници. Пациентските организации треба да се на исто ниво и затоа може да примаат хонорари во слични околности. Плаќањата од вакви активности се насочуваат кон здружението, а не кон индивидуата лично.

Овој код на практика е усвоен од Живот со предизвици и ќе служи за менаџирање на односите со фармацевтската индустриска. Ги охрабруваме и другите организации со кои соработуваме да го прифатат овој код на практика и да работат според принципите кои се искажани во истиот.

Референци:

1. EFPIA code of practice on relationships between the pharmaceutical industry and patient organizations (5/10/2007). <http://www.efpia.eu/Content/Default.asp?PageID=559&DocID=3484>
2. World Health Organization (EB107/20, November 2000). Guidelines on interaction with commercial enterprises to achieve health outcomes
3. Interaction PVO Standards (November 2009). http://www.interaction.org/sites/default/files/PVO_Standards_November16_2009_0.pdf, pp. 15-17
4. IFPA Code of Practice on Relationships with the Pharmaceutical Industry http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cts=1330891050023&ved=0CCYQFjAA&url=http%3A%2F%2Fifpa-psos.org%2Fgetfile.ashx%3Fcid%3D279366%26cc%3D3%26refid%3D17&ei=KMITT5_EEoPUsgbBe33Cw&usg=AFQjCNFB5uaQxcdOgpOA1fR1X2mpSEXJaw
5. EGA Code of Practice with Pharmaceutical Companies_2016

Весна Алексовска,

Претседател на Здружение на граѓани за ретки болести,

ЖИВОТ СО ПРЕДИЗВИЦИ Битола

Тел: +389 (0)70 70 54 46, Ул. Христо Татарчев 79б/1/18, Скопје

Е-маил: zivotsopredizvici@gmail.com ; vesna.stojmirova@gmail.com

ЖИВОТ СО ПРЕДИЗВИЦИ е член на:

